

Yhteenveto maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelun aloittamisen kuulemiskierroksesta

Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman (2026-2029) valmistelun työohjelma sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) ovat olleet nähtävillä Kainuun liiton virastossa ja liiton verkkosivuilla 16.4. – 16.5.2024 välisenä aikana. Aineistoon liittyen lähetettiin myös lausuntopyyntö keskeisille sidosryhmille maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelussa. Lausuntoja annettiin 20 kpl.

Sisällys:

Kunnat ja maakuntien liitot	2
Hyrnsalmen kunta.....	2
Keski-Pohjanmaan liitto.....	2
Kuhmon kaupunki	3
Lapin liitto.....	3
Pohjois-Karjalan liitto	4
Ristijärven kunta	4
Sotkamon kunta.....	5
Muut viranomaiset	5
Kainuun ELY-keskus.....	5
Kainuun hyvinvointialue	6
Kainuun Museo	6
Kainuun Prikaati	6
Metsähallitus	7
Metsäkeskus.....	7
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	8
Yhdistykset, oppilaitokset, yhtiöt.....	8
Eläkeliiton Kainuun piiri	8
Kainuun Vasemmisto ry.....	11
Kainuun Vihreät ry.....	11
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos (KAO, lukio)	12
KAMO (Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta).....	12
STTK Kainuun aluetoimikunta.....	14

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
Kunnat ja maakuntien liitot	
Hyrnsalmen kunta	
<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa korostetaan osuvasti ympäristövaikutusten arvioinnin merkitystä: Arviointi on vaativa prosessi, johon on syytä kiinnittää objektiivisesti huomiota ympäristön ohella myös elinvoiman edistämiseen ja kehittämiseen koko Kainuun alueella.</p> <p>Eriyisen tärkeää on, että suunnitelman relevanssi varmistetaan analyttisesti ja ymmärrettävästi. Oleellista suunnitteluprosessin onnistumisessa on, että valmistelu tehdään avoimessa, aidosti dialogisessa, vuorovaikutuksessa eri viranomaisten, erityisesti kuntien, yhteisöjen, yritysten ja kansalaisten kanssa.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa selkeästi eri vaiheita suunnitelman valmistelussa, kuten aloitusvaiheen, luonnosvaiheen, kuulemisvaiheen, hyväksymisvaiheen ja seurantavaiheen. Jokaisessa vaiheessa korostetaan ansiokkaasti tiedottamisen ja vuorovaikutuksen tärkeyttä. Avoin keskustelu ja monipuolinen dialogi kentän kanssa ovat avainasemassa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisen Kainuu-ohjelman luomisessa; tätä kautta syntyy parhaiten myös sitoutuminen varsinaiseen ohjelmaan ja sen toteutukseen.</p> <p>Hyrnsalmen kunta sitoutuu osallistumaan aktiivisesti valmistelutyöhön, erityisesti vihreän siirtymän edistämässä ja erilaisten kehittämis- ja maankäyttöintressien yhteensovittamisessa harvaan asutuilla alueilla. Eriyisen tärkeää on lopulta alueen tarpeet ja kehittämispotentiaalin tunnistava hanketoiminta, jota myös maakuntakaava tukee.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma siis tarjoaa kattavan kuvauksen Kainuu-ohjelman päivittämiseen liittyvistä prosesseista ja korostaa ansiokkaasti avoimen vuorovaikutuksen merkitystä suunnittelutyössä. Suunnitteluprosessissa on hyvä ottaa käyttöön monipuolisesti erityyppisiä osallisia aktivoivia ja motivoivia työskentelytapoja.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
Keski-Pohjanmaan liitto	
<p>Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa pyydetty lausunto. Keski-Pohjanmaan liiton mukaan maakuntasuunnitelman ja -ohjelman työohjelma sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma ovat selkeitä. Työohjelmassa kuvattu prosessi ohjaa hyvin ohjelman valmistelua. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan työn valmistelun osallistumis- ja</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
vaikutusmahdollisuuksista sekä arviointimenettelystä se kuvaa prosessin hyvin.	
Kuhmon kaupunki	
<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa korostetaan ympäristövaikutusten arvioinnin merkitystä ja sitä, kuinka suunnitelman valmistelu tapahtuu avoimessa vuorovaikutuksessa viranomaisten ja yleisön kanssa. Kainuu-ohjelman valmistelussa noudatetaan SOVA-lakia, jonka tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja osallistumismahdollisuuksia. Laki suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki, 200/2005) ja siihen liittyvä valtioneuvoston asetus (347/2005) asettavat keskeisiä vaatimuksia suunnitelmien laadinnalle.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa riittävän selkeästi eri vaiheita suunnitelman valmistelussa, kuten aloitusvaiheen, luonnosvaiheen, kuulemisvaiheen, hyväksymisvaiheen ja seurantavaiheen. Jokaisessa vaiheessa korostetaan tiedottamisen ja vuorovaikutuksen tärkeyttä. Suunnitelmaan on sisällytetty riittävän laaja-alainen osallistuminen eri sidosryhmien ja yleisön kesken. Avoin keskustelu ja monipuolinen palautteenkeruu ovat avainasemassa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisen Kainuu-ohjelman luomisessa. Kuhmon kaupunki sitoutuu osallistumaan aktiivisesti valmistelutyöhön ja antamaan panoksensa ohjelman kehittämiseen. Kuhmon kaupunki haluaa myös varmistaa, että ohjelma vastaa harvaan asutun seudun tarpeita.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma selventää hyvin myös keskeisiä käsitteitä, kuten ympäristövaikutuksia, ympäristöarviointia ja ympäristöselostusta, mikä auttaa lukijaa ymmärtämään tekstissä käytettyä terminologiaa. Kuhmon kaupunki korostaa avoimen vuoropuhelun merkitystä suunnitelman laatimisen aikana.</p> <p>Yhteenvetona osallistumis- ja arviointisuunnitelma tarjoaa kattavan kuvauksen Kainuu-ohjelman päivittämiseen liittyvistä prosesseista ja korostaa avoimen vuorovaikutuksen merkitystä suunnittelutyössä. Kuhmon kaupunki kiittää Kainuun liittoa avoimesta ja osallistavasta lähestymistavasta suunnittelutyöhön.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
Lapin liitto	
<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja siihen liittyvä työohjelma on laadittu huolellisesti ja selkeästi. Erityisenä ansiona voidaan pitää sitä, että asiakirjoissa tuodaan tarkasti ja yksityiskohtaisesti esiin lainkohdat, jotka ohjaavat maakuntasuunnitelman ja -ohjelman</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>valmistelua. Tämä tarjoaa vahvan perustan työsuunnitelman sisällöille ja valinnoille. Myös SOVA - lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi ja siihen liittyvä prosessi on asiakirjoissa hyvin kuvattu.</p> <p>Työsuunnitelmassa kuvataan maakuntasuunnitelman ja -ohjelman aikataulu ja työvaiheet. Sisältöjä kootaan mm. työpajoissa, haastatteluissa ja vuorovaikutuksessa kuntien ja eri toimialasektoreiden kanssa. Samassa yhteydessä laaditaan myös Kainuun älykkään erikoistumisen strategia. Prosessin loppuvaiheessa asiakirjoihin pyydetään myös viralliset lausunnot.</p> <p>Osallistamisen näkökulmasta työsuunnitelma on kattava. Mikäli osallistamismahdollisuuksia halutaan vielä lisätä, ehdotamme harkittavaksi myös tiedonkeruuta esim. Otakantaa.fi sivuston kautta. Lappi-sopimuksen vastaavassa prosessissa kolme vuotta sitten pyydettiin kommentteja asiakirjan keskeisistä luonnosvaiheen linjauksista. Kommenttikierros tuotti joitakin arvokkaita huomioita, mutta ennen kaikkea teki maakunnan suunnitteluprosessia tunnetuksi myös suurelle yleisölle.</p> <p>Kaiken kaikkiaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä prosessin työohjelma muodostavat johdonmukaisen ja eheän kokonaisuuden. Niiden tuloksena voidaan arvioida syntyvän kattava ja erilaiset näkökulmat hyvin huomioiva Kainuun maakuntasuunnitelma ja -ohjelma.</p>	
Pohjois-Karjalan liitto	
<p>Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua tulevasta Kainuu ohjelmasta ja toteaa valmisteluaineiston olevan perusteellinen ja ennakoivasti laadittu. Aineistossa linjataan sekä lyhyen, että pitkäkätähtäimen kehittämistavoitteiden laadinnan prosessi sekä ennakoidaan luomalla erilaisia tulevaisuusskenaarioita. Suunnitellut painotukset tukevat hyvin myös yhteistyötä maakuntarajan ylitse Pohjois-Karjalan kanssa.</p> <p>Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole huomautettavaa maakuntasuunnitelman- ja ohjelman valmistelusta sekä siitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadintaan.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
Ristijärven kunta	
<p>Suunnitelman ja ohjelman valmisteluun lähdetään merkittävästi muuttuneessa maailmanpolitiikan ja turvallisuustilanteen muutoksessa, jolla on vaikutusta niin talouteen kuin kansalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin maakunnassa ja kunnissa.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Turvallisuus ja varautuminen korostuvat muuttuneessa tilanteessa ja niillä on vaikutusta myös tässä työssä.</p> <p>Suunnittelutyö valmistuessaan antaa hyvän ja ajantasaisen työkalun muuttuneessa tilanteessa uusille päättäjille kuntavaalien 2025 jälkeen Kainuun maakunnassa.</p> <p>Suunnitelma työn toteuttamiseksi on seikkaperäinen ja hyvin aikataulutettu huomioiden kuntavaalit. Aikaa on varattu suunnittelutyöhön hyvin huomioiden työmäärän ja työn laajuuden. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on osallistava, joka mahdollistaa kansalaisten ja kaikkien tahojen kuulemisen ja vaikuttamisen suunnittelutyössä.</p>	
Sotkamon kunta	
<p>Sotkamon kunnalla ei ole huomautettavaa lausunnon alaiseen asiaan. Sotkamon kunta toteaa kuitenkin asiaan seuraavaa:</p> <p>Elämme tällä hetkellä maailmassa, jossa olemme saaneet viime vuosina todistaa isoja ennakoimattomia muutoksia mm. turvallisuus-, terveys- ja finanssitilanteissa. Tällaisissa nopea syklisessä tilanteissa pitää pystyä tekemään nopeita ratkaisuja ja päätöksiä mutta samaan aikaan tarvitsemme maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman sekä maakuntakaavan kaltaisia asiakirjoja, jotka luotsaavat pitkällä aikajänteellä suunnittelua ja toteutusta.</p> <p>Jotta voimme luoda riittävän laajan sekä avoimen suunnitelman ja ohjelma tulevasta, tarvitaan näiden laadintaan laajat vaikuttamismahdollisuudet. Tällöin voidaan edesauttaa ja varmistaa maakunnan asukkaiden, sidosryhmien, yhteistyökumppaneiden ja kuntien sitoutumista tavoitteisiin ja toteutukseen.</p> <p>Sotkamon kunta on omalta osaltaan valmis edistämään maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelun työohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman sisältöä ja työskentelyvaiheen toteutusta.</p> <p>Sotkamon kunta haluaa korostaa tiedottamisen ja vuorovaikutuksen merkitystä tietoisuuden ja ymmärryksen lisäämiseksi sekä yleisen hyväksynnän saavuttamiseksi esimerkiksi maakuntakaavan osalta.</p> <p>Yhteenvetona voidaan kiitellä Kainuun Liitto tähänastisesta asiaan liittyvästä valmistelusta.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
Muut viranomaiset	
Kainuun ELY-keskus	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>1. Kommentit Kainuun maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelma 2026–2029 Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (OAS):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liitteeseen 1 on koottu maakuntaohjelman kannalta merkitykselliset (maakunnalliset) suunnitelmat. Suunnitelmissa/selvityksissä on mainittu TEM:n strategia. Olisiko tarvetta nostaa mukaan myös AVI-ELY strategia? Vai arvioidaanko myöhemmin luonnosvaiheessa, kuinka liiton maakuntasuunnitelma ja -ohjelma huomioivat AVI-ELY strategian linjaukset? <p>2. Kommentit Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja maakuntaohjelman 2026–2029 laatimisen työohjelmaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö ja eri toimijoiden asiantuntemuksen hyödyntäminen ohjelman valmistelutyössä nähdään tärkeäksi paitsi kuntien, myös toimijoiden (ml. Kainuun ELY-keskus) kanssa. • Kainuun tilannekuvan laatiminen on osa maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelua, esitetään harkittavaksi sen jakamista valmistumisen jälkeen myös maakuntavaltuuston ulkopuolelle Kainuun eri toimijoille. Tämä voisi vahvistaa yhteistä näkemystä ja eri toimijoiden toimenpidepohjaa. 	
Kainuun hyvinvointialue	
<p>Kainuu hyvinvointialueen näkökulmasta on tärkeää, että maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laatimisessa käydään vuoropuhelua myös Kainuun hyvinvointialueen kanssa (ohjelmaprosessi, osallistumis- ja arviointisuunnitelma). Muilta osin Kainuun hyvinvointialueella ei ole huomautettavaa maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelusta sekä sitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.</p>	
Kainuun Museo	
<p>Kainuun Museo toivoo, että luvussa 3.1 <i>Arvioitavat vaikutukset</i> muinaisjäänneksiksi sekä kulttuurimaisema ja rakennusperintö nostettaisiin omaksi aihekokonaisuudeksi. Lisäksi liitteessä 3 <i>Tarkistuslista ympäristövaikutusten arviointiin</i> olisi hyvä olla oma kategoria muinaisjäänneksille kohdassa <i>Vaikutukset kulttuuriperintöön ja maisemaan</i>.</p> <p>Kainuun Museolla ei ole muuta huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</p>	
Kainuun Prikaati	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Kainuun prikaati kiittää mahdollisuudesta lausua maakuntasuunnitelman valmisteluasiakirjoihin.</p> <p>Kainuun prikaati korostaa tarvetta tarkentaa työohjelman aikataulua ja yksityiskohtaisia käsiteltäviä teemoja viranomais- ja sidosryhmätyöskentelylle voidakseen varata tarvittavan henkilöstöresurssin ennakolta.</p>	
Metsähallitus	
<p>Metsähallitus on tutustunut osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi Metsähallitus on tiettyjen lajien, kuten maakotkan valtakunnallisesta seurannasta ja suojelun edistämisestä vastaava taho.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sisältyy luettelo maakunnan kannalta merkityksellisistä suunnitelmista, selvityksistä ja päätöksistä. Metsähallitus huomauttaa, että luettelo ei sisällä vuonna 2023 julkaistua Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmaa 2023–2028. Tämän lisäksi kainuulaisen kulttuuriympäristön hoidon suunnittelussa ovat edelleen käytössä 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa laaditut kuntakohtaiset kulttuuriympäristöohjelmat. Aineistot on syytä mainita ja huomioida osana suunnittelua.</p>	
Metsäkeskus	
<p>Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta ja lausumme seuraavaa:</p> <p>Kainuun maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointi-suunnitelmassa on mainittu maakuntaohjelman kannalta merkityksellisenä suunnitelmana myös Kainuun metsäohjelma 2021-2025. Kiitokset ja hyvä näin, sillä Kainuun metsäohjelmaan on koottu Kainuun metsätalouden nykytilan lisäksi keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet metsätalouden, ympäristön, muun metsien käytön sekä ilmaston teemojen osalta. Nykyistä Kainuun metsäohjelmaa päivitettiin laaja-alaisen Kainuun metsäneuvoston toimesta vuonna 2023 ja se tullaan uusimaan vuoden 2025 aikana ajanjaksolle 2026-2030. Siten on hyvä ja tärkeää, että alueelliset ohjelmat ovat keskenään synkronissa ja tukevat Kainuun yhteisiä kärkitoimialojen tavoitteita ja toimenpiteitä. Nykyinen Kainuun metsäohjelma ja seuranta löytyvät täältä</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/alueelliset-metsaohjelmat</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti ohjelmatyöhön tulee pyrkiä saamaan laaja osallistuminen. Lisäksi ohjelmatyön tilaisuuksiin tulisi kutsua myös metsäpuolen keskeiset toimijat, kuten mm. Metsähallitus, mhy:t, metsäyhtiöt ja MTK. Myös Kainuun metsäneuvoston 30 henkilön asiantuntemusta voidaan osaltaan hyödyntää ja esitellä maakuntaohjelmaluonnosta mm. metsäneuvoston kokouksessa.</p>	
<p>Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus</p>	
<p>Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue on kommentoinut 4.4.2024 Kainuun maakuntasuunnitelman ja -ohjelman aloitusvaiheen aineistoja. ELY-keskuksen kommentit aloitusvaiheen aineistoista on huomioitu nyt lausuttavana olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueella ei ole huomautettavaa Kainuun maakuntasuunnitelman 2045 ja maakuntaohjelman 2026-2029 valmistelusta, eikä osallistumis- ja arviointisuunnitelman aineistosta.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
<p>Yhdistykset, oppilaitokset, yhtiöt</p>	
<p>Eläkeliiton Kainuun piiri</p>	
<p>Eläkeliiton Kainuun piirin tarkoituksena on eläkeläisten ja eläketurvaa tarvitsevien henkisten ja aineellisten etujen ja oikeuksien valvominen sekä sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Eläkeliitto on ajassa elävä eläkeläisten ja ikääntyneiden oikeuksien arvostettu puolustaja ja ikäystävällisen Suomen rakentaja.</p> <p>Eläkeliiton Kainuun piirin yhdistyksiä on vähintään yksi jokaisessa maakuntamme kunnassa ja kaupungissa. Jäsenmäärämme on yli 3200.</p> <p>Vaikutukset väestöön</p> <p>1. Hyvinvointi</p> <p>Hyvinvoiva, terve ja toimintakykyinen, eläkeläinen on iso voimavara yhteiskunnassa</p> <p>Hyvintoimivat monipuoliset kulttuuri- ja liikuntapalvelut tuottavat vireyttä ja elinvoimaa myös meille eläkeläisille.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Edellyttämme, että monipuolisia kulttuuri- ja liikuntapalveluita on kattavasti koko maakunnan alueella. Jokaiselle eläkeläiselle tulee tarjota mahdollisuus vähintään yhteen maksuttomaan kulttuuritapahtumaan vuodessa, esim. teatteri ja elokuvat jne. Kuntosali ja uimahalli pitää olla maksuton ainakin 70 vuotta täyttäneille.</p> <p>Me eläkeläiset olemme tasavertaisia ja arvostettuja yhteiskunnan jäseniä. Olemme vahva kolmannen sektorin toimija, mm. vapaaehtoistyö, koko maakunnan alueella. Me eläkeläiset olemme vaurautta tuottava yhteiskunnallinen voimavara ja aktiivisia palvelujen käyttäjiä.</p> <p>2. Terveys</p> <p>Meille eläkeläisille terveys on yksi tärkeimmistä asioista.</p> <p>Sote-palveluiden tulee olla ns. lähipalveluita joita on saatavana kohtuullisessa ajassa ja myös niin, että eläkeläisilläänkin on varaa niiden käyttämiseen. Kiinteän palveluverkoston rinnalle tarvitaan liikkuvat palvelut. Sote-palveluiden uudistuksista ja niiden eri palveluista meidän tulee saada koulutusta ja opastusta, mm. digineuvontaa.</p> <p>Olemme esittäneet ikäneuvolan perustamista. Se on mitä parhainta ennaltaehkäisevää ja kustannustehokasta toimintaa. Vireä, terve ja toimintakykyinen eläkeläinen on vahva voimavara yhteiskunnassa. Ei suinkaan mikään kuluera hyvinvointialueella.</p> <p>3. Turvallisuus</p> <p>Kenenkään eläkeläisen ei tule tuntee pelkoa ja turvattomuutta. Turvallisuusverkoston tulee olla kunnossa ja kattava koko maakunnan alueella.</p> <p>Pelastuslaitoksen palvelurakenne pitää olla kunnossa ja palveluita pitää olla kohtuullisessa ajassa saatavissa koko maakunnan alueella. Erityisesti on huomioitava ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten tarpeet rakentamalla esteettömiä tiloja. Tiestön talvikunnossapidosta tulee huolehtia, jotta mm. pelastuspalvelu pääsee joustavasti ja turvallisesti paikalle.</p> <p>Poliisipalveluita on oltava kattavasti koko maakunnassa. Myös palvelutoimistoja tulee olla ja palveluja tulee saada joustavasti.</p> <p>Rajavartiolaitos on myös merkittävä turvallisuuden tuottaja ja heidän resurssejaan tulee edelleen vahvistaa. Rajaturvallisuuden lisäksi he tuottavat pelastuspalveluita.</p> <p>Eläkeläiset tarvitsevat turvallisuuteen liittyvää neuvontaa ja opastusta. Koulutusta ja opastusta</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>tarvitaan digitaitojen ylläpitämiseksi sekä niiden vaarojen ja riskien kouluttamiseen joita digimaailmassa joudumme kohtaamaan.</p> <p>Yhteisöllisyyteen ja yhteenkuuluvaisuuteen kuuluu merkittävästi se, että eläkeläisille on jokaisessa kunnassa maksuttomat kokoontumistilat. Kokoontumistila pitää olla hyvin saavutettavissa ja niiden tulee olla esteettömiä. Turvallisuuteemme kuuluu myös olennaisesti, että tuotamme ruokaa ja energiaa omassa maakunnassamme riittävästi ja käytämme lähipalveluita.</p> <p>Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin</p> <p>Kunnioitamme luontoa. Monimuotoinen luonto tuottaa virkistäytymistä ja parantaa hyvinvointia sekä tekee hyvää terveydelle. Saamme luonnosta monenlaisia elämyksiä. Monimuotoinen luonto antaa mahdollisuuden tuottaa tehokkaasti talousmetsiä ja meille kaikille moninaisia nautintoja eri vuodenaikoina vaeltaessamme ja harrastaessamme luonnossa. Kainuusta pitää tuottaa mahdollisimman pitkälle jalostettuja luonnontuotteita. Luontoa pitää hoitaa ja käsitellä kestäväällä tavalla.</p> <p>Jokaisella eläkeläisellä tulee olla mahdollisuus päästä nauttimaan ja kokemaan luontoelämyksiä.</p> <p>Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen</p> <p>Kainuun maakunta on laaja ja harvaanasuttu. Myös eläkeläisellä on oikeus asua haluamassaan paikassa niin pitkään kuin se on hänelle mahdollista.</p> <p>Julkiset liikennepalvelut pitää säilyttää mahdollisimman kattavina. Energiastrategiaa on kehitettävä niin, että voidaan tuottaa riittävästi uusiutuvaa energiaa. On kehitettävä tehokkaampia energiaasästäviä laitteita.</p> <p>Biojätteiden käsittelyssä on etsittävä uusia mahdollisuuksia energialähteenä ja ravinteina takaisin luontoon.</p> <p>Vaikutukset kulttuuriperintöön ja maisemaan</p> <p>Olemassa oleva vanha kainuulainen kulttuuri tulee säilyttää ja elävöittää.</p> <p>Arvokas kulttuuriympäristö ja rakennusperintö tulee säilyttää. Maisema ja luonto pitää säilyttää niin, että se meidän lisäksi hivelee myös ulkomaalaisten ja muiden vieraittemme silmiä.</p> <p>Rakennetun ympäristön tulee olla viihtyisiä ja että meille tärkeät palvelut ovat kohtuudella saatavilla ja muutoinkin huomioiden eläkeläiset ja kaikki liikuntarajoitteiset.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Vaikutukset talouteen:</p> <p>Aluetaloutta tulee vahvistaa monipuolisella elinkeinorakenteella. Kaikilla sektoreilla tulee tavoitella pitkälle jalostettuja tuotteita ja palveluja. Elinvoimaisia yrityksiä maakuntamme tarvitsee lisää, jotta pystymme ylläpitämään mm. hyvät hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät palvelut.</p> <p>Alkutuotannon jatkuvuus on turvattava jo huoltovarmuuden vuoksi.</p> <p>Me eläkeläiset tuotamme itse huomattavan määrän hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvää toimintaa ja tapahtumia.</p>	
<p>Kainuun Vasemmisto ry</p>	
<p>Kainuun Vasemmisto pitää ohjelman jatkotyöstössä tärkeinä seuraavia asioita:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ohjelman tekeminen luettavammaksi. Ohjelmasta "kansanpainos". -Maakunnallinen edunvalvonta ja sen säännöllinen arviointi kärkiasiaksi -On laadittava ohjelma ulkomaisen työvoiman rekrytoimiseksi ja sitouttamiseksi pysyviksi asukkaiksi maakuntaan. -Kuntien väliseen elinkeinoyhteistyöhön on panostettava. -Tarvitsemme panostuksia viestintään, jota Kainuu tehdään entistä tunnetummaksi kotimaassa ja ulkomailla. -Panostuksia koulutukseen, osaamisen kehittämiseen ja työvoiman saatavuuteen. Tavoitteena yliopistotasaisen koulutuksen tarjoaminen pysyvästi maakunnassa. -Liikenneyhteyksien kehittäminen ja saavutettavuus ovat maakunnalle elintärkeitä asioita. -Fingridin kantaverkon laajentamisen hyödyntäminen. <p><u>Osallistuminen ja arviointisuunnitelma</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Ajankäyttö foorumeissa ja neuvotteluissa pohdittava järkevästi, esim. kuntapäivät. -Lausuntopyyntö myös kuntien vanhus- ja vammaisneuvostoille sekä Eläkeläiset ry:n Kainuun aluejärjestölle. 	
<p>Kainuun Vihreät ry</p>	
<p>Kainuun Vihreät ry kiittää Kainuun liittoa hyvin valmistellusta maakuntasuunnitelman ja -ohjelman työohjelmasta sekä sitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selkeä ja johdonmukainen.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Toivomme, että maakuntasuunnitelman ja -ohjelman luonnosvaiheessa tehdään tarpeen mukaan ja hyvin matalalla kynnyksellä yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Vain ohjelma, joka on monella tasolla omaksi koettu, voi toteutua käytännössä. Lisäksi nostamme huomioon jo prosessin tässä vaiheessa, että maakunta-ohjelmaan kirjattaisiin toteuman seuranta: jo ohjelmatasolla todettaisiin vastuuhenkilöt, jotka vastaavat kirjattujen toimenpiteiden toteutumisen seurannasta ohjelmakaudella.</p> <p>Kainuun Vihreät ry on ollut iloinen siitä prosessin koordinoinnista ja paneutumisesta, millä Kainuun liitto on laatinut aiempaa maakuntasuunnitelmaa ja -ohjelmaa, ja luotamme siihen, että tämäkin prosessi toteutuu yhtä vahvalla asiantuntijuudella ja ammattitaidoll.</p>	
<p>Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos (KAO, lukio)</p>	
<p>Kiitämme mahdollisuudesta lausua maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelusta sekä sitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.</p> <p>Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman laatimisen työohjelma sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmat ovat kannatettavia. Valmisteluprosessi on osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan avoin ja osallistaminen kattavaa. Kainuun elinvoimaan vaikuttavat toimijat osallistetaan roolissaan valmisteluun. Tämä tukee Kainuun liiton yhteensovittavaa työtä ja vahvistaa toimijoiden välistä yhteistyötä. Työohjelma on selkeä sisältäen eri vaiheet ja niiden aikataulut.</p> <p>Pidämme oleellisena sitä, että toisen asteen koulutus otetaan suunnitelmassa ja ohjelmassa sekä niiden valmisteluissa huomioon elinvoiman tekijänä. Toisen asteen koulutus ja osaaminen tuovat hyvinvointia ja kilpailukykyä yksilöille, työpaikoille, Kainuulle ja koko yhteiskunnalle sekä edellytyksiä hanke- ja kehittämistoimintaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.</p> <p>Osallistumme mielellämme maakuntaohjelman valmisteluun.</p>	<p><i>Ei jatkotoimenpiteitä.</i></p>
<p>KAMO (Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta)</p>	
<p>Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma: Kainuun maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma kertoo maakunnan aluekehittämisen tavoitteista pitkällä aikavälillä sekä sen eteen tehtävistä toimenpiteistä.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Maakuntaohjelmaan sisällytetään myös maakunnan älykkään erikoistumisen strategia. Ohjelmapirosessi on avattu hyvin ja sen tavoitteet ovat realistisia, ne ovat myös esitelty selkeästi. Ohjelmapirosessin aikataulu ja työvaiheet antavat lukijalle selkeän kuvan, kuinka maakuntasuunnitelma ja -ohjelma tullaan päivittämään tuleville vuosille. Se käy tarkasti läpi prosessin kaikki vaiheet ja toteutus vaikuttaa kokonaisuutena realistiselta. Opiskelijakunta KAMO haluaa toiminnallaan tukea opiskelijoiden hyvinvointia, jonka vuoksi maakuntasuunnitelman ja -ohjelman vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen ovat erittäin tärkeissä osassa suunnitteluprosessia.</p> <p>Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoite ”Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman strategisuuden terävöittäminen ja vaikuttavuuden parantaminen” syventää ja tehostaa ohjelman vaikutuksia, jotta se pystyy päivityksen myötä toimimaan entistä paremmin kainuulaisten hyväksi. Opiskelijakunta KAMO pitää tavoitetta tärkeänä, koska Kajaanin kaupunki kärsii ongelmasta, jossa opiskelijat eivät jää opintojensa jälkeen kaupunkiin asumaan. Opiskelijat eivät todennäköisesti koe Kainuuta tarpeeksi viihtyisänä tai potentiaalisena kuntana, jossa kannattaisi työskennellä opintojen jälkeen. Ohjelman tehostaminen voi lisätä opiskelijoiden viihtyvyyttä Kainuussa, jolloin opiskelijat jäävät töihin maakunnan alueelle lisäten korkeakoulutettua työvoimaa.</p> <p>Päivitysprosessin toinen tavoite ”Kainuun ajantasaisen tilannekuvan sekä toteutuneen aluekehityksen vaikuttavuuden arviointi ja niiden huomiointi maakuntaohjelman sisällössä” on tavoitteena hyvä, koska se mahdollistaa ohjelman jatkokehittämisen tietoon perustuvien havaintojen avulla. Opiskelijakunta KAMO haluaa olla aktiivisesti mukana erilaisissa kehitystyöryhmissä, jotka koskevat opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittämistä sekä muuta paikallista vaikuttamista. Ohjelman vaikutusten arviointi tarjoaa dataa, jota voidaan hyödyntää ohjelman kehittämisessä tekemällä siitä entistä tehokkaamman ja yleistä hyvinvointia korostavan.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma: Osallistumis- ja arviointisuunnitelman työvaiheisiin kuuluu yleisön ja viranomaisten osallistaminen prosessin kaikkiin vaiheisiin. Yleisön ja viranomaisten mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua palautteen antoon koko valmisteluprosessin ajan, voi tarjota tärkeitä näkemyksiä prosessille. Lisäksi avoin vuoropuhelu ohjelman tavoitteista ja painopisteistä luo luotettavuutta. Ohjelman vaikutuksia arvioidaan laajasti, monesta tärkeästä näkökulmasta.</p> <p>Maakuntaohjelman vaikutusten arvioinnin tavoitteet tukevat koko päivitysprosessia tarjoamalla uusia</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>näkemyksiä ja tekemällä suunnitelmasta entistä realistisemman. Opiskelijakunta KAMO pitää vaikutusten arviointia ja osallistamista tärkeänä osana päivitysprosessin kulkua. Eri sidosryhmät osaavat ottaa huomioon erilaisia näkökulmia, joita esimerkiksi toinen osapuoli ei osaa huomioida. Tämä tarjoaa kokonaisuutena kattavamman rikkaamman näkemysten päivitysprosessin vaikutuksista.</p> <p>Opiskelijakunta KAMO toivoo, että maakuntasuunnitelma ja -ohjelma tulee ottamaan huomioon myös opiskelijoiden näkökulman päivitysprosessin yhteydessä. Hyvinvoinnin ja varsinkin viihtyvyyden korostaminen toimii tärkeänä tekijänä, jolla opiskelijat voidaan saada pysymään opintojen jälkeen maakunnassa. Opiskelijoiden osallistaminen päivitysprosessiin voisi mahdollisesti tarjota näitä näkökulmia, jotka puolestaan tekisivät maakuntasuunnitelmasta ja -ohjelmasta monipuolisemman ottamalla huomioon myös tulevaisuuden työvoiman.</p>	
<p>STTK Kainuun aluetoimikunta</p>	
<p>Maakuntasuunnitelman tärkeimpänä osa-alueena näemme toimet, joilla varmistetaan maakunnan säilyminen tulevaisuudessakin itsenäisenä maakuntana. Säilymisen kannalta merkityksellistä on aktiivinen ja tulevaisuuteen tähtäävä yhteistoiminta Kainuun kuntien ja hyvinvointialueen kanssa. Tulevan maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelussa tulisi aiempaa enemmän ottaa huomioon maakunnan muita alueita suhteellisesti suurempi ikääntyvien määrä. Ikääntyminen vaikuttaa työllisyyteen, työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin ja siihen, mistä ikääntyville kainuulaisille riittää osaavaa hoitohenkilökuntaa sekä paikkoja. Tulevaisuudessa maakunta tarvitsee entistä enemmän ikääntyvien työntekijöiden työpanosta. Ikääntyvien työkyvyn tukeminen on pidempien työurien edellytys, minkä vuoksi maakunnan tulisi pyrkiä yhteistyöhön työterveystoimijoiden ja Työterveyslaitoksen kanssa eri muotoisissa hankkeissa ja projekteissa. Osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi tarvitaan koulutuspaikkoja lisää Kainuuseen, opiskelijoille kohtuuhintaisia asuntoja sekä porkkana, jolla opintonsa päättävät saadaan jäämään maakunnan alueelle töihin.</p> <p>Maakunta tarvitsee tulevaisuudessa maahanmuuton ja kansainvälisen rekrytoinnin kautta tulevaa ulkomaista työvoimaa. Jotta saamme heidät kotoutumaan maakuntaan, on kotouttamisen oltava koko maakunnan yhteinen tavoite ja suunnitelmallista toimintaa. Yhteistyö maakunnan alueen työnantajien kanssa tulisi näkyä maakuntasuunnitelmassa.</p>	

LAUSUNTO	LAUSUNNON HUOMIOIMINEN
<p>Sujuvampi liikkuvuus Kainuun alueella tulisi turvata tulevaisuudessa. Julkisen liikenteen yhteydet maakunnan sisällä parantaisivat kaikkien kuntakeskusten osaavan henkilöstön saatavuutta ja parantaisivat mahdollisuutta työskennellä myös muualla kuin asumispaikkakunnalla. Sujuva yhteysliikenne parantaisi myös opiskelijoiden hakeutumista Kajaanin ympäristökuntiin harjoittelujaksoille. Linja-autoliikenteen sujuvuudella saataisiin myös hillittyä ilmaston muutosta</p> <p>Hanke, jolla saadaan ikääntyviä henkilöitä jaksamaan työelämässä sekä toisaalta nuoria työelämään. Olisiko työtehtävän mentorointi ikääntyvältä nuorelle mahdollisuus ja siihen taloudellista tukea yrityksille, jotta he lähtevät hankkeeseen.</p> <p>Raide- ja lentoliikenteen yhteyksien parantaminen on nähdäksemme elinehto maakunnan tulevaisuudelle. Junaradan kunnostus, jotta myös henkilöliikenne junalla mahdollinen Vuokattiin saakka. Yleisesti ottaen junavuoroja lisää Kajaaniin, liittymäkuljetuksia juna-asemalle lähikunnista, sekä asemalle pidempiaikaista parkkitilaa lisää henkilöautoille. Lentoliikenteen vakiinnuttamiseen vaikuttaminen antaa mahdollisuuden matkailun, työmatkaliikenteen ja investointien kasvuun.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman osalta näemme, että laaja maakunnan vaikuttajien, kansalaisten, yrittäjien ja oppilaitosten kuuleminen ja kuunteleminen ovat avain asemassa uudistuvan ja kasvuun pyrkivän maakunnan tulevaisuuden rakentamista</p>	